a ¶ Declaramus. declaratio igit̃ ãtiqui iuris est: ⁊ hoc ius no. her. s. de his que fi. a ma. par. ca. c. i. in glo. vlti. ⁊ host. e. c. in glo. penul. vñ dabat ibi consilium hosti. ꝙ iurans sic diceret: iuro seruare statuta ⁊ ꝯsuetudines iustas possibiles ⁊ honestas. que de facto ⁊ iure seruari poterũt. ⁊ multiplex est impotẽtia: vt no. s. de rescrip. sciscitatus. posito tñ ꝙ in genere iuret: fit tñ ẽm ius cõmune iterp̃tatio iuramenti ⁊ pbat̃ hoc satis per ħ decre. s. eo. ad nostrã. iij. ⁊ s. de ver. si. super qbusdaz. dic ergo breuiter ꝙ aut qs expresse iurat statuta illicita ĩpossibilia in honesta: ⁊ tũc eo ipso ̃lar go mõ piur⁹ ẽ: sic. s. e. sicut nostris. aut generaliter iurat seruare consuetudines ⁊ statuta: et tũc distingue: aut tunc sciebat ibi statuta eẽ illicita ⁊ illa se obligaturum seruare in mente gerebat: ⁊ tunc idez qd. s. aut nesciebat: nec id in mente gerebat. ⁊ tũc non peccauit: ⁊ solũ ad licita obligat̃ ut h⁊ in p̃dictis iuribus. ad idẽ. ff. de trãsac. q cũ tutorib⁹. §. vlt. ff. ħ cõdi. inde. si procurator q̃si in fi. ff. ħ cõdi. instit. conditiones. ⁊ l. se.

Licet. Primo ponit fem reprehensibile ꝫ qd prouidet. scdo ibi. Nos animaꝝ. Jo. Et fuit tracta ħ decre. p compositores huius libri de extrauaganti que incipiebat: quia vero cõtingit.

b ¶ Donationum. de his dic ut. s. de do. post diuor. re. nuper.

c ¶ Proprio. itelligo si ue iurent per se siue p procuratorẽ cui ad hoc sp̃ale mandatum dederint: ad hoc. lxiij. di. tibi. ⁊ ibi de hoc de ꝑra. calũ. c. vlti. ⁊ de peuꝝ. vlti. cum si.

d ¶ Non vi. ergo iurametũ metu extortũ ñ obligat ħ quo dic ut. s. qd me. cã. abbas. ⁊. s. e. si vo

e ¶ Dolo. quez qui allegat pbare dꝫ saltem ex p̃sicuis ĩdicijs. ff. de proba. quotiens. §. qui dolo. l. dolum. s. eo. l. de renun. c. ij.

uiantia libertati ecclesiastice iurantium referri debet intentio. ¶ Declaram⁹[a] quoqꝫ iuramenta sub huiusmodi generalitate q̃litercunqꝫ ⁊ sub qualicunqꝫ verboruꝫ forma p̃stita uel prestanda ad licita possibilia ⁊ libertati eccl'iastice obuiantia tantum extẽdi: ipsosqꝫ iurantes ad alia per p̃stationem iuramenti huiusmodi non teneri.

Bonifacius octauus.

¶ Per ecclesiasticũ iudicem ordinarium loci cõpellitur iudex secularis. ex cen. ius canonicũ quod ad puisionẽ animaꝝ statutũ ẽ seruar̃.

Licet mulieres q̃ alienationibus dotium et donationum[b] propter nuptias consentiunt non contrauenire ꝓprio[c] iuramento firmãtes: seruare iuramentuꝫ huiusmodi non[d] vi nec dolo[e] p̃stituꝫ de iure canonico[f] teneantur: quia tamen quidã iudices seculares[g] eas ꝯtra p̃fatas alienationes audiunt: quãuis eis ꝯstet legitime de huiusmodi iuramẽto. Nos animarũ periculis obuiare[h] volentes eosdeꝫ iudices ad seruãduꝫ hoc ius canonicum[i] per locoꝝ ordinarios censura[k] ecclesiastica decernimus ꝯpellendos[l]. Idem.

¶ Electus post sacramentum ponens vel respondens ꝯtraria directe nisi rationabiliter excusetur velut periurus a ꝯfirmatione repellitur. Idez si hoc fecerit ꝓcurator ipso mandante uel ratum habente uel non reuocante. h. d. Jo. an.

Cum in positionibus sup electionis[m] tue negocio post iuramentum[n] in causa p̃stitum a te datis[o] seu respõsionib⁹ quas ad positiões tui aduersarij fecisse dignosceris: reperiatur ꝯtrarietas manifesta[p]: tibi tanquam periuro[q] nisi iusta[r] causa ⁊ rationabilis te excuset super ipsa electione perpetuum silentium imponi debebit[s]. ¶ Idẽ[t] fiet si te expresse[v] mandante uel etiã ex post facto sciente ac ratuꝫ[x] habente seu nõ reuocante positiones aut respõsiões huiusmodi ꝯtrarias tuo nomine[y] tuus fecerit procurator.

Rubrica De exceptionibus.

Jnno. iiij. in concilio lugduñ.

¶ Sex sunt dcã huius decre. Primo ponit arengã ⁊ ius antiquuꝫ ⁊ ꝯstitutionis causam. Scdo dicit ꝙ reus q ꝯtra actoreꝫ de excõmunicatione excipit: vt ipsum repellat ab agendo: debet ipsius excõmunicationis spẽm: ⁊ nomen excõmunicatoris exprimere: ⁊ eã infra octo dies ꝓbare: alias iudex ꝓcedet ĩ cãm ⁊ illuꝫ in expẽsis ꝯdẽnabit. Tertio statuit ꝙ si interim obijciat̃ ⁊ probet̃ eadeꝫ vel alia excõicatio actor repellit̃ sed que acta sunt valebunt. Quarto ꝙ vltra duas vices hec exceptio nõ opponat̃ nisi ex causa. Quinto ꝙ si opponit̃ post rẽ iudicatã impedit̃ executio: sñia nihilominus valet. Sexto dicit̃ ꝙ iudex publice excommunicatum reo non opponente ex suo officio debet ab agendo repellere. Jo. an.

Pia ꝯsideratiõe[z] statuit[τ] mater ecclesia: ꝙ maioris[?] excõicationis exceptio in quacunqꝫ pte iudiciorum opposita[ꝫ] lites differat[a] ⁊ repellat agẽtes[b]: vt ex hoc[c] magis cẽsura ecclesiastica timeat̃[d]: ⁊ cõione periculum[e] euitetur: ꝯtumacie[f]

lum impediat: sed etiã deijciat. s. e. tua nos. ⁊ c. q̃relam: ⁊ de fideiuſ. peruenit.

n ¶ Post iuramẽtũ. qꝛ tũc faciẽde sũt positiões. s. ħ ꝯfes. c. ij. ⁊ ibi dixit. ⁊. e. ti. c. ii

o ¶ Datis. no. ad qõneꝫ quã disputauit: an p ĩstrumẽtũ ꝓbet̃ crimen: qd sic pbatur ħ. n. p scripturas actoꝝ appet eũ posuisse ꝯ̃ria ⁊ sic piuruꝫ: de hoc. s. de ma. ⁊ obe. cũ ecclijs: ⁊ p modernos de accu. sup his ad idẽ. ĩ. de ver. si. c. ij.

p ¶ Manifesta. euidẽs uel notoria. ĩ. de ver. si. ꝯstõnem

q ¶ Periuro. piuri. sunt infames. vi. q. i. ĩfames: ⁊ ecclesias regere nõ merent̃. s. eo. querelaꝫ. nec ad testimoniũ admittũtur ẽt p⁹ penitẽtiã. xxij. q. v. puuli. de testi. testimonium.

r ¶ Justa cã. vt vnum ex ꝯ̃rijs dictis multiplicit pt̃ ĩtelligi. s. de accu. cum dilecti. vel ꝓbare vult se errasse in altero de ꝯ̃rijs: maxĩe ut poneret̃ uel rñderet̃ de facto alieno: vbi tollerabilis est error. ff. pro suo. l. vlt. s. de ꝯfes. ex pte. s. e. li. de resti. in inte. c. vl. in fi. Sꝫ qd dices. nunqd positio uel respõsio ad ipsaꝫ reuocari poterit. Et vr̃ ꝙ non Nã volat emissuꝫ semel irreuocabile vbũ. xliiij. di. §. vlt. in fi. de pba. p tuas. C. ħ nõ nu. pe. generaliter. ecõtra vr̃ ꝙ reuocari possit. xxxij. q. i. apd de pe. di. i. diuortiũ. de ver. si. naꝫ ẽt ego. ff. de diuor. si penituit. dixit. Jo. de deo si data sit positõ ĩ scriptis nõ põt reuocari: alias põt: ad hoc de elec. scriptum. ħ ꝯfes. ex pte. qd guil. abhorret in spec. ti. de positionib⁹. §. vlti. ver. Itẽ si ponens. dicens ꝙ ex quo in iudicio ꝓposita est siue ĩ scriptis siue nõ reuocari nõ poterit p p̃dictã decr. ex pte de lite cõte. c. vno ħ elec. dudũ. ij. nisi doceret de errore: ut. s. dixi. satis vr̃ ꝙ sicut testis a piurio excusat̃ si incõtinenti se corrigit ut. s. de testi. co. pterea: ⁊ sic ponens vel respondens eadẽ ratione. Jo. an.

s ¶ Debebit. nec pp hoc coelectus cõfirmabit̃. ii. q. i. in primis. s. de rescrip. oliꝫ. s. eo. li. ut li. pen. c. i. ⁊. ii. C. ħ rei ven. l. vlti. ⁊ sic no. ꝙ nõ inspicitur hic p̃ncipium de quo not. s. de ele. dudũ. i. Nã non solũ antiq̃ crimĩa repellũt electos. s. de tẽpo. or. c. vlti. sed etiã noua: probatur hoc idem. s. de rescriptis olim. s. eo. li. de elec. ut circa. si

f ¶ Canonico. ut. s. e. cũ ꝯtingat. vbi ħ hoc. secus videtur ħ iure ciuili. ff. de fundo. do. l. lex iulia. insti. quibus alie. licet uel non. in prin. C. de rei vxo. ac. l. vnicq. §. fi.

g ¶ Seculares. qui in hac parte ratione periurij: cui causaꝫ dãt sũt ħ foro ec. s. de iudi. nouit. s. e. li. de fo. compe. c. vltimo.

h ¶ Obuiare. s. c. proxi. cum suis concor.

i ¶ Canonicũ. si. ĩ. ti. pri. c. ij. ĩ. de sen. excõ. decernimus. facit. s. eo. lib. ħ pac. c. ii. de foro cõpe. c. ij. ⁊ sic papa tollit legem etiam quo ad forum seculare: de quo dic ut dixi. ĩ. de reg. iur. c. ii. Jo. an.

k ¶ Censura ecclesiastica. qd ꝯtineat̃ eius nõie abbas. s. de ver. si. q̃renti.

l ¶ Cõpellẽdos. est. n. supior ecclesiastica ptãs: ⁊ id coercet seculareꝫ: ut. xxiij. q. v. administratores. s. de ma. ⁊ obe. solite. q si. sint legi. p venerabilem. cũ si. Quid dices si mulier iurauit nõ alienare dotẽ vel donationem pp nuptias: nec alienatiõi ꝯsentire nisi ex rõnabili cã ⁊ auctorizãte iudice. ⁊ si ꝯsenserit reuocabit ꝓ posse: postea iudice ñ auctorizante ꝯsensit: ⁊ iurauit nõ ꝯ̃uenire: qd erit. Dic ẽm hosti. q hoc no. s. eo. cũ ꝯtingat. ꝙ p̃muꝫ seruabit̃: ad hoc. s. e. cã te: ⁊. c. ĩtellecto. ⁊ ĩ autẽ. de nõ alie. §. sanctissimas. col. ix. Sed ꝫ. s. e. tua nos. sol. ibi p̃mũ iuramentũ illicitum: ⁊ ideo scd'z primo p̃iudicat: hic p̃mum licitum ⁊ ideo derogat secundo.

Cum in positionibus. Sunt due partes. Scda ibi: idem fiet ⁊ prima loquitur de dño. Scda de ꝓcuratore. Jo. habuit ortũ ħ decre. ex his q̃ no. hosti. s. de fi. ĩstru. cũ Joã. sup verbo. vnica tñ venditio.

m ¶ Electionis. idem videtur si agatur de iam obtẽto. cũ piuriũ non solum antiqua iudicem repellit: de offi. dele. insinuante.

t ¶ Idem. s. qꝛ tibi silentium imponetur.

u ¶ Expresse. si ergo dedit mandatum ponendi ⁊ respondendi positionibus generale sed nõ expressit: ut sic ⁊ sic responderet ul' poneret: ut. s. e. libro de iura. calum. c. ii. ij. rñ. in fi. tunc licet ꝓcurator ponat vel respondeat ꝯ̃ria: dñs nõ deierat nisi in casibus sequentibus. ⁊ cõcor. s. eo. li. de ele. si compromissarius.

x ¶ Ratum habente. ⁊ sic in maleficijs locum habet ratihabitio expressa ⁊ tacita ĩ. de senten. excom. cum quis. ⁊ de re. iur. ratihabitionem. ibi de hoc.

y ¶ Nomine. alias ratum non posset habere quod suo nomine factũ non est. ĩ. ħ re. iur. ratum quis. vbi de hoc.

Pia consideratione. Hec est notabilis decre. ⁊ quotidie praticabilis. diuiditur ut patet ex rubro. Secũda ibi: si quis igitur. Tertia ibi. Si vero. Quarta ibi: ꝓuisio. Quita ibi: sed si post. Sexta ibi: eo tamen. Dominicus.

z ¶ Consideratione. quadruplici: ut. ĩ. sequitur ibi: ut ex hoc ⁊c.

τ ¶ Statuit. s. e. exceptiõe. ? ¶ Maio. exp̃mat̃ ergo ipi⁹ spẽs: ut. ĩ. statuit̃

ꝫ ¶ Opposita. qd fieri põt nõ obstãte lapsu pemptorij ad ꝓponẽdas dilatorias assignati: ut in de. e. ti. excõicatiõis. a ¶ Differat. nota ꝙ ista decre. locuꝫ habet solum cum opponitur excõicatio in vi dilatorie: ut. ĩ. dicam.

b ¶ Agentes. sꝫ nõ defẽdẽtes. s. de iudi. ĩtelleximus: ut. s. e. ti. cũ iter. cũ similib⁹

c ¶ Ut ex hoc. assignat quattuor considerationes illius iuris.

d ¶ Timeat̃. ligat̃. enĩ qs magis ex ꝯ̃tẽptu. xi. q. iij. §. si ergo. s. ħ sẽ. ex. p tuas

e ¶ Periculũ. qd ẽ tã ĩ excõicato q̃ ĩ cõicante: de cle. ex. mi. illud. e. ti. si celebrat cum si. f ¶ Cõtumacie. ob quã solũ excõicat̃ qs ab hoĩe. xi. q. iij. nẽo epoꝝ

nitiuz reprimatur: ⁊ excõmunicati dum a cõmunibus[a] actibus excluduntur: rubore suffusi ad humilitatis gratiã ⁊ reconciliationis affectuz facilius inclinent: sed hominum succrescẽte malitia[b]: qd prouisum[c] est ad remediũ tẽdit ad noxaz[d]. Dum eniz in causis ecclesiasticis[e] frequentius exceptio per maliciam opponitur: contingit interdũ differri[f] negocia ⁊ partes fatigari[g] laboribus ⁊ expẽsis. proinde quia morbus iste quasi cõmunis irrepsit[h]: dignuz duximus cõmunẽ adhibere medelam[i]. ¶ Si qs[k] igitur excõmunicationẽ opponit[l]: spẽm[m] illius ⁊ nomẽ[n] excõicatoris exprimat: sciturus eaz rez[o] se deferre debere in publicã notõem[p] quã intra octo[q] dierũ spaciuz die in quo proponitur minimẽ cõputato[r] probare valeat apertissimis[s] documentis[t]: qd[v] si non probauerit iudex in cã procedere non omittat reũ in expensis quas actor[x]: ob hoc dieb[us] illis[y] se fecisse docuerit: prehabita taxatione[z] condemnãs[⁊]. ¶ Si vero postmodũ instantia durãte iudicij[ꝯ] ⁊ probationis copia succedente: de eadẽ excõmũicatiõe ul' alia excipiatur iterum ⁊ probetur[ꝶ]: actor in sequẽtib[us] excludatur donec meruerit absolutionis gratiam obtinere: his q̃ precesserũt nihilominus in suo robore duraturis[a]. ¶ Prouiso q vltra duas[b] vices hec nõ opponatur exceptio preterq̃ si excõicatio noua emerserit[c] vel euidens ⁊ prompta[d] probatio supuenerit[e] de antiqua[f]. ¶ Sed si post rẽ iudicatã talis exceptio proponatur executiõez[g] ipediet: sed sñia que precessit non minus robur debituz obtinebit[h]. ¶ Eo tñ saluo vt si actor excõicatus sit publice[i]: ⁊ hoc iudex nouerit qñcunq: ⁊ si de hoc reus non excipiat[k] iudex ex officio suo actorẽ repellere nõ postponat

a ¶ Cõmunibus. olim erat duplex littera: alia ciuilibus: alia communibus. Et intelligas cõmunibus nõ solũ iudicialibus: sed etiam extraiudicialibus vbi de ipsorum vtilitate agatur. erunt igitur iter homines: ⁊ eorum carebũt suffragijs. C. de apost. hic qui sanctã. in spũalibus aũt nõ est dubiũ eos repelli: quia taliũ capaces nõ sũt. de cle. ⁊ q̃li. cũ bone. de cleri. excõ. mi. postulastis. cũ similibus. ⁊ hoc sm hosti. innuit littera hic cõmunibus. quasi dicat oẽs actus q̃ alijs hominibus sunt communes excõicatis sunt interdicti. vbi de ipsorũ queritur vtilitate: ⁊ adde qd dicã infra de sen. excõ. decernimus.

b ¶ Malicia. que semper crescit. xij. q. i. omnis etas. xx. q. iij. procliuius.

c ¶ Prouisum. xlv. dis. licet.

d ¶ Noxam. i. delictum. de hoc. supra de reg. cõsulti. in glo. ij.

e ¶ Ecclesiasticis. ⁊ tñ etiaz per ciuilem iudicem debet admitti talis exceptio ⁊ seruari forma q̃ sequitur: ut. infra de sen. excõmu. decernimus.

f ¶ Differri. contra id. supra de do. ⁊ contu. finem. ff. si cer. pe. l. quidam estimauerunt.

g ¶ Fatigari. contra id. supra de ap. ut debit[us]. supra e. lib. de offi. ordi. ut litigantes.

h ¶ Irrepsit. i. latenter inuasit C. de epis. ⁊ cle. repetita.

i ¶ Medelam. no. qd medicamenta morbis ⁊c. ad hoc. i. di. ut constituerent. supra de iura. calum. ceterum. in auc. hec constitutio. Inno. consti. in prin.

k ¶ Si qs. uel si qua. ff. de verborũ significatione. l. i. ⁊ dixi. supra e. li. de elec. generali.

l ¶ Opponit: intelligas in viz dilatorie: quod per superiora ⁊ inferiora probatur si enim in vim peremptorie proponatur: vt si dicatur electus excõmunicatus excõicatione maiori: uel ab excommunicatis electus: tunc dabitur competens dilatio quia hic perit ius opponentis oppositione non probata ⁊ econuerso: vbi autem differtur non perit: ad hoc. supra de procu. insinuatione. Et dic opponat coram quocunq iudice ordinario uel delegato ecclesiastico uel seculari: ut. supra dixi nec intelligo dilationem huius decre. locum habere vbi negatur iurisditio. ut si dicatur impetratum rescriptum per excõmunicatũ. supra eo. libro de rescrip. c. i. ibi eniz nõ principaliter de actoris persona vt hic queritur: sed de iudicis iurisditione: ⁊ sic decre. dilatio locum non habet.

m ¶ Speciem. hoc ideo dixit quia duplex est excõmunicatio: altera autem ab agendo repellit. s. maior: altera non. s. minor. iij. q. iiij. engeltrudam. supra de sen. excõ. si quem. vbi de hoc: nõ ergo sufficit in genere aliquid proponere: quoniam quelibet species generis illam non sequitur effectũ ad quem proponitur: quia non licet cuz alterius dãno in incerto vagari. supra e. lib. de rescrip. c. ij. de elec. ut quis duas. ff. de iur. pretor edixit: secus videtur quãdo q̃libet generis spẽs sufficit. ff. de pe. he. Itẽ veniunt. §. a quo. ff. de admi. tuto. quidam decedens. §. fi.

n ¶ Nomẽ. proprium ⁊ appellatiuũ: vel saltem nomẽ dignitatis: sic dicit lex q in tanto crimine de dolo. s. nõ oportet vagari. ff. de dolo. si ex dolo. §. fi. ⁊ l. sequẽti. Nomen aũt ideo dz exprimi sm her. vt sciatur an sit ordinarius an delegat[us] quia si est delegatus: ⁊ excommunicatio illius exhibeatur sine iurisditionis delegatiõe non staretur tali excõicationi. de offi. dele. cũ in iure. sed in ordinario hoc non requiritur. Et per hanc lr̃am videtur q nõ sufficiat opponenti probare q actor sit denũciatus excõicatus. Tamen no. hosti. supra de offi. dele. prudẽtiã. q credidit sufficere ad excõicationem probandam denunciationem probari. Sed cõtra est littera. infra apertissimis documentis: ⁊ adde qd dicam. infra de sen. excõ. licet.

o ¶ Rem. i. excõicationem.

p ¶ Notionem. i. iudicialem noticiam. Nomẽ aũt notionis ad eos pertinet qui iurisditionem nõ habent sed habent de quauis causa notionẽ. ff. de re iudi. ait pretor. in prin. tñ noĩe notionis accipere possumus ⁊ cognitionem ⁊ iurisditionẽ. ff. de ver. sig. notionem. vnde expone notionem. i. cognitionez: ⁊ sumptũ fuit hoc verbum. C. de proba. sciant cuncti. her. ij. q. viij. sciant cuncti.

q ¶ Octo diez. licet. n. probationuz copia non debeat angustari. xxiij. q. ij. q̃q̃ quia tñ ista exceptio maliciose frequenter opponebatur ⁊ est odiosa: ideo restringẽda fuit potius q̃ laxanda. supra de elect. tua in fi. infra de reg. iur. odia. cũ suis concor. ad idem. supra eo. li. de resti. spoli. frequens. ⁊. infra de sen. excõ. solet si ergo non habet probationes taceat. ij. q. vij. plerique. etiam si sit episcopus. vij. q. ij. si tantum: ⁊. c. placuit: notat tñ her. infra de sen. excõ. solet q licet sine causa maior dilatio non debeat dari in hoc casu: tamen causa cognita maior dari poterit ex illa clausula si qua mihi iusta causa ⁊c. ff. qui. cau. ma. l. ij. in fi. Sed primum verius videtur: cum non pereat ius aduersarii: ar. supra de procu. ex insinuatione. Sz queres quare non dantur hic. xv. dies sicut de resti. spoliatorum frequens. Dic q in dilationibus que dantur a iure voluntas est pro ratione: sic enim poterat. xv. vel x. vel etiam minus dare. ⁊ facit qd recitari solet. supra de rescrip. c. si quando. ff. de legi. l. non omnium. vel dic sm hosti. hoc ideo statutuz fuisse: quia de excommunicatione hominis solet ⁊ debet fieri instrumẽtũ. infra de sen. excõ. cũ medicinalis: sed de spoliatione nõ: ⁊ ideo non est mirũ si longior ibi data est dilatio ad hoc. ff. de pig. l. soluitur. in fi. Sed quare saltem in excõmunicatione iuris non statuebant. xv. dies: de qua non fit instrũm: immo est necesse probare factum. Dic sm eum qd idem factum diuersis mẽsuris metiri nõ debet. Et quod de vno dicitur de alio intelligi debz. supra de constitutio. translato. maxime cuz circa principale non fiat preiudiciũ actori: vel dic verius vt primo dixi.

r ¶ Cõputato. si. co. li. de resti. spo. c. frequens ⁊ ibi vide concordã. de hoc

s ¶ Apertissimis. i. indubitatis ⁊ claris. C. de proba. sciant. ii. q. viij. quis. ⁊. c. sciant.

t ¶ Documentis. i. instrumentis uel testibus. supra de testi. co. peruenit. ff. de fi. instru. l. i.

u ¶ Quod. i. quaz excõmunicationem.

x ¶ Actor. originalis.

y ¶ Diebus illis: qbus proposita fuit exceptio: quousq procedit in principali: de pcu. auditis.

z ¶ Taxatione. iuramento premisso: de hoc de his que vi metusue causa fiunt. c. vlti.

⁊ ¶ Condemnans. intelligas hoc nisi errore probabili excusaretur: ut. supra de sen. excõmunicatio. sacro. supra e. libro. de elect. c. i. in fi.

ꝯ ¶ Judicij. per sententiam non finiti: ad differentiam eius quod sequitur. infra sed si post.

ꝶ ¶ Probetur. infra octo dies. ut. supra. Joan. andreas.

a ¶ Duraturis: etiam si cum publice excommunicato fuerit actum: licz secus in iudice. supra de re iudicata ad probandum. Olim processus habitus cũ actore excommunicato non valebat: ut. supra eodem exceptionem. alias quare fieret ibi condemnatio expensarum: ⁊ ibi de hoc. Contra. supra eodem libro. de rescriptis. c. i. vbi processus habitus cum actore excommunicato ipso iure preter aliquod exceptionis auxilium non tenet. Hostien. intellexit decretalem istam in occulto excommunicato. Sed tu solue ut ibi plene dixi scilicet q decre. hec locum habet in processu habito coram ordinario vel coram delegato quando excommunicatus fuerat actor post impetrationem: illa autem quãdo actor erat excommunicatus: tempore impetrati rescripti.

b ¶ Duas vices. sic in reprobationibus testiuz supra de testibus. licet. ij. in appellationib[us]: ⁊ dilationibus. supra de appellatio. sua nobis. ff. de dila. l. vltima.

c ¶ Emerserit. supra de offi. dele. insinuante. ⁊ facit quod dixi supra titulo proxi. c. vltimo.

d ¶ Prompta. supra de testibus: veniens. ii. de restitutione spoliatoruz litteras. §. preterea: vnde dicitur: hodie constat: hodie agamus. ff. ut in pos. lega. si is a quo. i. responso.

e ¶ Superuenerit. ⁊ si opus fuerit: de hoc fidem faciet iuramento. supra eodem libro: de electione: ut circa. §. super huiusmodi. ⁊ supra eodem pastoralis: uel dic q non est necessarium iuramentum: ex quo probationem offert. Hostien.

f ¶ Antiqua. iam bis proposita: uel dic etiam non proposita.

g ¶ Executionẽ impediet. nota q merus executor debet admittere exceptionem excommunicationis. Idem de alijs que nota. supra de re iudicata: q ad consultationem.

h ¶ Obtinebit: scilicet ac si ille tempore sententie excommunicatus non fuisset.

i ¶ Sit publice. Hostien. allegat hanc litteram pro se ad probandum q decre. ista loquitur de occulto excommunicato. Sed ego dico quod littera ista facit solum diuisionem inter occultũ ⁊ publicum quo ad officiuz iudicis: nõ quo ad alia supradicta: supplet eniz iudex de iure ⁊ de facto notorio non occulto. ij. questione. i. §. quando autem. C. qui ⁊ aduer. quos in integrum restitutio. l. i. de hoc. supra de postu. bone. ij. In causis autem electionum supplet indistincte de facto: ut. xxviij. distinctione priusquam. vbi de hoc: ⁊. supra de elec. cum nobis olim.

k ¶ Excipiat. hoc forte timore condemnationis expensarum: de qua dictũ est supra.

l ¶ Repellere. si duret iudicium. si autem est finitum ab executione poterit abstinere. supra proximo responso.

Cum quidam. Primo ponit factum reprehensibile seculariũ iu dicum ꝯ quos puidet ibi: decernimus. Scd'a ibi similiter. puidet ad casum cõuersum. Et prima pars fuit sumpta ex decre. Alex. quarti quia nonnulli. quã allegat. spe.c.ti.§.ij.ver.ꝛ no.sub versi.porro.ꝛ vide no. i.de immu.ec.c.i.in princi. Joannes.an.

a ¶ Cognitio.ꝛ pnũcia tio: qa licꝫ regulariter ĩ qua re iudex cognoscit p nunciet.ff.de iudi.de q̃ re.s.de causa pos.cuꝫ siu p vbi de hoc glo. vlti.tñ interdũ cognoscit qñ pro nunciat: pone exemplũ. s.de rescrip.cũ cõtingat In auditore.s.ĩ testa. raynutius. Item in casu .v.q.iiij.duodecim.iij. q.vi.accusatus: cum si milibus.

b ¶ Consuetudine.nota ꝙ ꝯsuetudo dat iurisdi tionẽ.ix.q.iij.ꝯquestus s.de fo.compe.cũ conti gat.s.c.li.de of.ord.ro mana ꝛ de fo.compe.ro mana.cum si.

c ¶ De iure.de iure co gnoscit ecclesiasticus in der īter laicos: vbi hꝫ tẽ porale dñiũ: de iure iu. venientes.i.q der. uel vo.c.vlt. Itẽ in mrimo nialibus ꝛ spũalibꝰ cau sis de ordi.cog.tua.s.q filij.sint legi.cãm ꝛ in ec clesiasticis criminibꝰ: ut no.s.de fo.cõpe. cuꝫ sit .s.co.li.de fo.ꝯpe.c.vlti. Itẽ cũ cã delegat̃ p iudicẽ secularẽ.s.de rapto. in archiepatu. Itẽ p recõductionẽ.iij.q.viij.cuius in agendo. Item iter laicos qui sunt de familia ecclesie fm quosdã.lxxix.di.indicatum.uel vbi laicus iudex est negligẽs.s.de fo.cõpe.ex trãsmissa.ꝛ.c.lꝫ ex suscepto.vbi de hoc. Et ꝙ dicit de iure: supple uel p̃uilegio cõcesso ab eo q illud cõcede re possit: ista eñi tria eqparant̃.c.di.ꝯ morẽ: de offi.ordi.duo simul.

d ¶ Jurisditionis.ꝙ papa pati non debet: ut.i.de immu.eccle.c.vlti.

e ¶ Admitti.s.vbi est idem corpus siue eadem quãtitas: idem ius siue cã petendi.ꝛ eadẽ conditio personarum: ꝛ ille qui absoluitur possideat tpe sentẽ tie.alias enim exceptio rei iudicate nõ ob.ff.de excep.rei iudi.cum queritur ꝛ.l.sequen.ꝛ.l.si rem meaꝫ:ꝛ.s.e.ti.aduersario.ꝛ potest proponi hec ex ceptio ante li.ꝯte.ꝛ post.s.co.li.de li.contestata.c.i.vbi de hoc.

f ¶ Compellant̃.sic.s.ti.pri.lꝫ.de fo.cõpe.c.ij.i.de sen.ex. decernimus.

g ¶ Judicata.eo casu quo ad consuetudinẽ uel de iure ad iudicem secula rem cognitio pertinebat: ut.s.in casu conuerso vidisti.

h ¶ Inducunt.in his eñi canõ tollit legẽ.s.de pscrip.c.vlti.s.ti. pri.lꝫ.

i ¶ Superiores.nõ eñi cõpellunt̃ p ipsos seculares q tulerũt sñiam: qꝛ mi nor in maiorẽ ꝛc̃.xxi.di.inferior.de ma.ꝛ obe.cũ inferior.cum similibꝰ. Minor autẽ est iurisditio secularis q̃ ecclesiastica: de maio.ꝛ obe. solite xcvi.di.si iperator Jo.an.

k ¶ Debita arbitraria ex quo certa non statuitur.de offi.dele.de causis.ff.de iure deli.l.i.

Bonifacius octauus.

¶ Electio rei iudicate p̃ ecclesiasti cum iudicem admitti debet in foro seculari: ꝛ econuerso. Jo.an.

Cum qdam seculares iudices dũ coram eis excipit̃ de re per ecclesiasticũ iudicẽ iudicata: in casu quo ad euꝫ ptinet cognitio[a] de con suetudine[b] vel de iure[c] recusent ex cipiẽtes audire in derogationeꝫ iu risditionis[d] ecclesiastice ꝛ cõtẽptuꝫ. Decernimus ut p censuraꝫ eccle siasticã ab iniquitate coerceãtur hu iusmodi: ꝛ ad admittendam exce ptioneꝫ eãdem vbi alias de iure dꝫ admitti[e]: a locorum ordinarijs cõ pellantur[f]. Similiter ecclesiastici iudices si corã ipsis excipiatur ĩ re per seculareꝫ iudicẽ iudicata[g] exce ptionẽ ipsaꝫ admittant in his q̃ ani marum periculum non inducunt[h] per superiores[i] suos nisi fecerit ani maduersione debita[k] castigandi.

Rubrica De prescriptionibus.

Bonifacius octauus.

¶ In prescriptionibus sufficit bõa fides: vbi ius commune vel pre sumptio non est ꝯtra prescribẽteꝫ: alias debꝫ allegari titulꝰ ꝛ pbari: nisi sit prescriptio: cuius contrarij non extat memoria.h.d.Jo.an.

Episcopum q ecclesias[l] et decimas[m] quas ab eo re petis[n] proponit[o]: licet in tua sint constitute[p] dioce.se legitime[q] prescripsisse allegat̃ opor tet[r]: cum ius commune ꝯtra ipsum faciat huiusmodi prescriptiõis titu luꝫ[s].ꝛ pbare. Naꝫ licet ei qui reꝫ prescribit ecclesiasticam: si sibi non ẽ ꝯtrarium ius cõmune: uel cõtra euꝫ p̃sumptio non habet̃: sufficiat bona fides: vbi tñ est ei ius cõmu ne ꝯtrarium: vel habetur presum ptio contra ipsum bona fides non sufficit: sed est necessarius titulus q possessori cãm tribuat[t] p̃scriben di. Nisi[u] tãti temporis allegetur

Episcopum. Primo ponit dictũ rationem interserens. Scd'o rõnem explicat ibi: Nam licet. Tertio a dicto ꝛ a rõne vnũ casum excipit ibi: Nisi. Premitte ꝙ episcopus sup subie ctiõe ecclesiarum sue dioce.ꝛ sup pceptione decimarum fundat itẽtionẽ suã de iure cõi ut in pluribꝰ alleg.in glo.do. Tracta fuit h̃ decre. ĩ quadã extrauagãti greg.que incipiebat.venerabilium.de qua facit mẽtio uem.ber.s.de prescrip.si diligenti in vltima glo.in fi.ad cuius declaratio nem etiam emanauit: ꝛ eorum que ibi no.moderni. Jo.an.

l ¶ Ecclesias.quo ad proprietatem ꝛ iura episcopalia.

m ¶ Decimas.i.q̃rtã decimarum q̃ debet̃ epõ.s.co.de q̃rta uel ꝓprie.s.ĩ deci.quoniã.

n ¶ Repetis.alteri epo loquit̃: ut pꝫ p sequẽtia.

o ¶ Proponit p exceptionẽ prescriptionis non sit lit.ꝯte.quod dic ut di xi.s.co.li.ĩ li.cõte.c.ij.

p ¶ Cõstitute ꝛ sic ius cõe facit p actor̃.xvi. q.vij.omnes basilice.s.c.de quarta de deci.dudum.

q ¶ Legitime.s.spacio.xl.annorum. Minor eñi currit contra ecclesiam xvi.q.iij.§.quas actiones.s.co.de quarta.

r ¶ Oportet.necessitatem importat: ad idem.iij.q.ix.non oportet: lꝫ ali bi honestateꝫ denotet.xv.q.i.vbi de hoc.

s ¶ Titulũ.circa allegationẽ ꝛ pbationẽ fuerũt opiniones antiquorum: ꝛ tales.primo dixit Jo.circa corporalia necesse est allegari: ꝛ pbari titulũ sed nõ circa icorporalia. Sed ꝯdicit sibi decre.si diligenti ut ibi nota .ad decre.dudũ.de deci.rñdebat etiã ut ibi no. Alij distinxerunt iter corpora lia q̃ hñt cãm ꝯtinuã: ꝛ q̃ non: ut in pmis nõ reqrat̃ titulus: sed in secun dis sic.s.co.auditis.ff.si fui.ven.si qs diuturno. Alij dixerunt: aut quis agit ex p̃scriptione aut excipit. Si agit.vt.xvi.q.iij.§.põt.ꝛ.C.de prescrip. xxx. an.si qs emptionis.necesse hꝫ titulũ pbare. Si excipit: ut.s.de pba.ex lr̃is.tũc nõ hꝫ necesse titulũ pbare: tũ qꝛ nemo cogitur dicere titulũ possessionis sue.ij.q. v.§.i.C.de pe.here.l.cogi.tũ qꝛ non probante actore absoluit̃ reus. vi.q.vlti. actor: vt ec.bene.c.vno.C.de proba.actor. Alij dixerũt ꝙ quocũqꝫ mõ qs p̃scri ptionẽ obijciat siue agẽdo siue defendendo tenet̃ titulũ proba re.ut.s.e.si diligẽti. Alij dixe runt ꝛ h̃ fuit opi.gof.in summa huius ti.ꝙ nõ est necesse pbari tituluꝫ nisi qs possideat pro her de vel pro pos.C.de pe.her.co gi.uel nisi sit p̃sumptio ꝯ pos sessorẽ.C.de proba. siue possi detis: uel nisi se ad hoc obliga uerit: ut.s.ĩ proba.lꝫ.ꝛ in hoc casu itelligebant.s.de deci.du dũ. Alij dicebãt ꝙ oliꝫ sufficie bat bona fides p decre.s.c. ad aures hodie reqrebatur titulus .s.e.si diligẽti.his oĩbus opi nionibus resecatis tene qõ no. her.ꝛ moderni.s.c.si diligenti quorum h̃ approbat̃ opinio. Sed obijcio ꝙ decre.ista eius distin ctio potius sit ĩ verbo q̃ de re. qõ eẽ nõ dꝫ.s.co.li.de elec.cõ missa.§.porro.fm hoc.n.om ni casu necesse erit titulũ proba ri: cũ p̃scriptio semp sit ꝯ ius: ꝛ sic ꝯ prescribentẽ semper presu mendũ.sed obiectio non est ve ra.non enim est ꝯ ius ꝙ aliqs ĩ fundo meo s̃uitutem acquirat: immo potius preter ius: lꝫ eniꝫ sit contra ius meũ.nõ tñ cõtra ius cõe ut pbatur de serui.C. ꝛ.ff.imputetur igit̃ mihi si fui negligens ꝛ remissus.s.co.vigilãti. Item volu erunt quidam dicer̃ ꝙ non est contra ius ꝙ vnus episcopus in dioce.alteriꝰ sibi acquirat iura episcopalia: sed ꝙ archidiaconus ul' inferior episcopo sibi acquirat episcopalia hoc est contra ius.ꝛ ideo sine titulo non prescribitur ad hoc.c.dis.cõ tra morem.de exces.prela.accedentibus. Sed primũ qõ de epõ dicitur falsum ẽ ut hic vides.ad hoc.iij.q.vi.per totum.ix.q.ij.per totum.dic iudicio meo.ꝛ sic breuiter interdum ius cõe vetat ne prescriptio procedat.ꝛ hoc facit interdũ ratio ne rei: interdum ratione persone: ꝛ hos casus habes notatos.xvi.q.vi. clerici.ꝛ p her.s.ĩ prescrip.cũ non liceat.de his nihil ad nos. Interdum ius cõmune fa cit pro petitore ꝛ contra possessorem.ut in exemplis hic positis.ꝛ in decre.dudũ de deci.ꝛ tunc est necesse allegare ꝛ probare titulum ut hic.ad idem.xciij.di.illõ nemo enim debet vti illis ornamentis: nisi probet a p̃ncipe hoc sibi fuisse ꝯcessuꝫ .C.de vesti.ꝛ aura.l.nemo.C.nulli licere in fre.l.vna.lib.xi.ad hoc macha.xi. vbi antiochus dedit ionathe potestatem bibendi in auro ꝛ esse in purpura.ꝛ fibu lam auream ferre.sic etiam intelligatur.c.di.ꝯtra morem.quod verum intelli go tam in excipiente: ut hic ꝛ in predictis iuribus: q̃ in agente.ad hoc.s.de resti. spo.ad decimas.eo.li.idẽ si ẽ p̃sumptio cõtra ipsum prescribentem.ut hic.ꝛ.x. q.iij.qꝛ cognouimus.C.de pba.siue possidetis.pone exemplum.s.eo.si diligẽ ti.ibi enim ex confessione ipsius archiepiscopi pisani isultabat presumptio cõtra ipsum.vbi vero ius commune uel presumptio non est contra ipsum prescribẽteꝫ bona fides sufficit ut hic vides. Pone in terminis: prescribit ecclesia domuꝫ me am uel aliam rem meã.ego repeto illam quam se iam ecclesia dicit prescripsis se: est ne intentio mea iure communi fundata.certe non: hic ergo prescribenti suf ficiat bona fides: quia licet illa prescriptio sit contra ius meum: non tamen con tra ius commune: notabiliter enim semper habes hoc verbum ius cõmune: secꝰ enim in iure priuato.pone ergo: prescripsi contra priuilegiatum: priuilegiatus agit contra me: oppono prescriptionem: habeo ne necesse probare titulum: certe non.quia ille non iure cõmuni sed speciali fundat intentionem suam. Ideꝫ si cõ tra cum qui ꝯtra me prescripserat prescribo.ꝛ ideꝫ in similibus. Conclude ergo ꝙ vbi petitor fundat intentionem suam de iure cõmuni: tunc prescribens habet pbare titulum: alias nõ: nisi presumptio faciat ꝯtra ipsuꝫ. Et fm hoc possemus dicere ꝙ quãdo vna ecclesia petit decimas ab alia ecclesia quas possidet in tertia parochia.ꝙ ibi sufficiat prescribenti bonaꝫ fidem probari.qꝛ licet ius cõmune fa ciat contra prescribentem: non tamen facit pro petente.ꝛ sic forte posset intelligi decre.s.eo.ad aures fm illos qui dicunt: ꝙ per illam decre.sufficiebat olim bo na fides.ꝛ facit ad hoc.ff.si ser.ven.l.loci.§.vlti.vbi dicit̃ ꝙ si domus mea que est iuxta te ꝛ seium debet seruitutem seio altius non tollendi: te inuito altius tollã nam licet nõ habeam ius tollendi pp seruitutem seij: tu tñ nõ habes ius phibẽ di. Supradicta vera nisi sit tanti temporis prescriptio ꝛc̃.ut sequitur.

t ¶ Causam tribuat.nõ enim requirit̃ ꝙ sit iustus titulus uel talis qui dñiuꝫ tri buat: ad hoc.s.eo.veniens.qꝛ qõ meuꝫ est ex vna causa ꝛc̃.de fi.instru.inter di lectos: sed aliqualis titulus dat cãm p̃scribendi.de quo dic ut.s.e. si diligenti.

u ¶ Nisi.istud nisi venit exceptiue ad id quod dixit.s.de ti.non ad id quod dixit de fide.quia non prodesset talis prescriptio cum mala fide.nulla.n. antiqua dic rum possessio ꝛc̃.s.eo.vigilanti.